

Potřebujeme dostupnou podporu pro každého rodiče

Následující řádky budou věnovány programu Triple P: Programu pozitivního rodičovství a jeho významu pro českou populaci. Jedná se o mezinárodně ověřený systém podpory rodičů a dětí, zaměřený na posilování a nácvik rodičovských dovedností v oblasti citových vazeb, učení, disciplíny a sebedůvěry.

Mgr. Mirka Palkosková

Odbor evropských fondů
a investičního rozvoje, MZ ČR

Po prvních letech zavádění a ověřování Programu pozitivního rodičovství v ČR můžeme prohlásit, že tzv. evidence-based metodiky, tedy na datech ověřené programy, mezi něž Triple P patří, představují možný klíč k řešení řady palčivých problémů, s nimiž se zdravotní, vzdělávací a sociální systém v současnosti potýká. Pro začátek vyzdvihneme například možnost řešení přetíženosti zdravotních služeb v oblasti duševního zdraví dětí a přetíženosti výchovných profesionálů, např. v pedagogicko-psychologických poradnách, nebo finanční zefektivnění sociálních a zdravotních služeb. Konečným a prokazatelně dosažitelným cílem pak je zlepšení zdravotního stavu a sociálního zabezpečení celé české populace.

Rodičovství je nejdůležitější téma

V úvodní části našich článků se ve stručnosti dotkneme aktuálních otázek ve zdravotní, vzdělávací a sociální oblasti, které na důkazech založený program Triple P pomáhá řešit. Význam vlivu rodiče na dítě v podstatě ve všech oblastech vývoje, a tedy zásadní význam vlivu rodičů na budoucnost celé společnosti, není novým tématem v sociálních službách, ve školství ani ve zdravotnictví. Novinkou není ani potřeba včasné podpory rodičů. Svým způsobem je tedy s podivem, že plošná podpora rodičovství, tedy každého rodiče, který pocítí potřebu se v malém či větším rozsahu obrátit na odborníka v oblasti výchovy, vzdělávání a duševního zdraví dítěte, je na profesionální úrovni pro průměrnou populaci konvenčně nedostupná, a vědec-

ky ověřené programy nejsou dostupné ani ve službách soukromých. Ukazuje se, že **Program Triple P při správném zavedení zajišťuje širokou dostupnost služeb pro rodiny, aniž by bylo třeba výrazně měnit stávající systém služeb.**

Podpora běžných rodičů by měla být normalizovaná, aby na rodičích, kteří se potřebují či chtějí pro podporu obrátit, nezůstávalo stigma rodičů selhávajících. Rodiče potřebujeme motivovat k přijímání profesionální podpory v oblasti výchovy dětí. Programy dostupné na komerční bázi, vycházející obvykle ze zkušeností a nadšení jednotlivců, bez vědeckého ověření jejich bezpečnosti, funkčnosti a vhodnosti pro celou populaci, poukazují na významnou mezeru v profesionálně dostupných službách a jen málo suplují promyšlenou, ověřenou a prokazatelně efektivní podporu.

Bezpečnost programu Triple P a jeho vysoký dopad během krátké doby na výchovné styly rodičů a pohodu dítěte je naproti tomu vědecky prokázaný na téměř čtyř stech randomizovaných kontrolních studiích, kterými program během svého více než třicetiletého vývoje prošel. Vzor 150 rodičů, kteří prošli plošnou evaluací v rámci pilotáže programu v České republice, ukazuje nad očekávání slibné výsledky. **Během osmítýdenní intervence, po dvanácti hodinách přímé práce, se například polovina rodičů s nepřátelským chováním vůči dítěti z pásma klinické závažnosti vrátila do normy a 88 % zaznamenalo zlepšení** (viz. grafické znázornění).

Skutečnost, že potřeba podpory na straně rodiče je věcí běžnou, se pevně odráží v celém systému programu. Způsob komunikace mezi lektorem a rodičem o citlivých tématech vytváří bezpečné prostředí

Během osmítýdenní intervence, po dvanácti hodinách přímé práce, se například polovina rodičů s nepřátelským chováním vůči dítěti z pásma klinické závažnosti vrátila do normy a 88 % zaznamenalo zlepšení.

pro všechny, aby mohli rozvíjet své rodičovské dovednosti, a zároveň učí rodiče naslouchajícímu přístupu k dítěti.

Triple P – efektivní nástroj pro profesionály

Triple P je nástroj zaměřený na minimalizaci závislosti klienta na službách, podporu jeho samostatnosti a sebevědomí. Nabízí proto právě takovou míru podpory rodičům, kterou rodiče aktuálně požadují, a zahrnuje cílenou podporu v rozsahu od několika desítek minut konzultací či diskuzních skupin až po intenzivní programy v rozsahu deseti až dvaceti hodin přímé práce s klientem.

Skupinový kurz pro rodiče představuje osmítýdenní skupinový program, který podporuje široké spektrum rodičovských dovedností. Během osmi týdnů probíhá pět skupinových setkání a tři individuální konzultace pro každého účastníka. Rodiče se praktickým nácvikem učí podporovat pozitivní vztah s dítětem, rozvíjet u dítěte nové dovednosti a nastavovat pevné hranice a pravidla v rodině. Součástí práce s rodiči je i plánování náročných nebo nových situací v rodině a také individuální konzultace, založené na kvalifikovaném zhodnocení rodičovských postojů a míry obtíží u dítěte.

„Díky kurzu Triple P jsem si uvědomila, že všichni rodiče mají podobné problémy. Výchova dětí je výzva pro každého a všichni řešíme náročné situace. Nejsem to jenom já, kdo si často nevím rady. Možnost sdílet své zážitky ve skupině pro mě byla posilující a hodně mě to obohatilo. Myslím, že naše rodina je teď celkově o hodně spokojenější,“ uvedla po absolvování kurzů Pavla z Tábo-
ra.

V sociálních, zdravotních a vzdělávacích zařízeních je celá řada špičkových a zkušených profesionálů, kteří mohou a chtějí podobné služby běžným rodičům nabízet. Kapacitní problém, se kterým se v současnosti ve službách setkáváme, je tak možné minimalizovat pomocí vhodných ověřených nástrojů, jako je Triple P, které podpoří samostatné rozhodování a sebevědomí klientů a které zároveň nevyžadují dlouhodobé využívání služby. Zároveň může panovat určitá fixace profesionálů v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb na klienty s výraznější mírou obtíží. Ocítáme se v situaci, kdy špičkoví a zkušení profesionálové v sociálních službách nenabízí své služby běžné populaci a mohou být závislí na klientech, kteří se ocitají ve významné existenční tísní. Rodič tedy dostane podpůrnou službu až v okamžiku (pokud ji dostane), kdy jsou sociální, výchovné či zdravotní obtíže dítěte tak výrazné, že je obvykle nutná

Evidence-based programy řeší řadu problémů současně

významná, časově náročná a drahá intervence s nejasným dopadem a nejistým finančním zajištěním. Do nákladné a těžko dostupné péče psychologa či psychiatra, výchovného střediska či poradny se tak dostává i klient, jehož obtížím se dalo předejít včasným zásahem v oblasti sociální, nebo který může využít jinou, efektivnější i lacinější podobu podpory než například péči zdravotní či psychotherapeutickou.

Široce dostupný systém pro práci s rodinami, který lze využít napříč všemi oblastmi péče, jako je Triple P, je řešením. Triple P umožňuje včasný zásah a navázání klienta i v sociální či výchovné oblasti či při potřebě mírné terapeutické podpo-

svou vlastní budoucnost a celé příští generace.

Triple P: Systémový a ověřený přístup k populaci

Program Triple P představuje jednoduše dostupný, finančně nenáročný a vysoce efektivní nástroj pro práci se všemi rodinami, bez ohledu na úroveň podpory, kterou ta která rodina vyžaduje. Dostupnost programu je zajištěna škálovatelnou metodikou, v níž lze školit řadu profesionálů z různých oblastí. Výcvik v programu je finančně dostupný a časově nenáročný. Postupy Triple P jsou proto univerzálně využitelná napříč celým sociálním, zdra-

Skupinový kurz pro rodiče představuje osmítýdenní skupinový program, který podporuje široké spektrum rodičovských dovedností. Během osmi týdnů probíhá pět skupinových setkání a tři individuální konzultace pro každého účastníka.

ry dříve, než je třeba akutní zdravotní péče nebo výrazná sociální a výchovná podpora. V neposlední řadě je myšleno i na edukaci odborníků a běžné populace, aby bylo možné se na příslušného odborníka obrátit bez obav, že je to znakem rodičovského nebo lidského selhání. Zaměření na změnu způsobu, jak o rodičovské podpoře smýšlíme a hovoříme, je rovněž součástí programu.

Vždy mějme na paměti, že podporou rodičovských dovedností předcházíme výchovným obtížím u dětí, delikvenci, podporujeme učení a v poslední řadě napomáháme sociálnímu začlenění v dospělosti, schopnosti uspět v práci či interpersonálních vztazích, a tedy podporujeme

votním a vzdělávacím systémem. Součástí programu je zároveň důkladná podpora a příprava organizací, které se do programu chtějí zapojit, aby byla metodika využívána v souladu s potřebami jednotlivých zařízení. Na základě výzkumů je totiž zřejmé, že správná a kvalitní práce na zavádění programu v jednotlivých organizacích a **podpora jednotlivých poskytovatelů služeb je stejně důležitá jako ověřený nástroj pro práci s rodičem** jako takový.

Ve druhé části článku se proto dočtete více o přípravě organizací a profesionálů, kteří uvažují o zapojení do systému Triple P, i o tom, jak probíhala pilotáž programu v České republice. ■